

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2005-09-27

Närvarande: f.d. justitierådet Lars K Beckman, justitierådet Leif Thorsson och regeringsrådet Lars Wennerström.

Följändringar med anledning av ny aktiebolagslag

Enligt en lagrådsremiss den 8 september 2005 (Justitiedepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i jordabalken,
2. lag om ändring i lagen (1975:1132) om förvärv av hyresfastighet m.m.,
3. lag om ändring i lagen (1982:352) om rätt till fastighetsförvärv för ombildning till bostadsrätt eller kooperativ hyresrätt,
4. lag om ändring i lagen (1984:1049) om beredskapslagring av olja och kol,
5. lag om ändring i lagen (1987:464) om vissa riktade emissioner i aktiemarknadsbolag, m.m.,
6. lag om ändring i sparbankslagen (1987:619),
7. lag om ändring i lagen (1991:981) om värdepappersrörelse,
8. lag om ändring i årsredovisningslagen (1995:1554),
9. lag om ändring i lagen (2004:1176) om ändring i lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag,
10. lag om ändring i lagen (1995:1570) om medlemsbanker,

11. lag om ändring i lagen (1997:1024) om Skatteverkets medverkan i brottsutredningar,
12. lag om ändring i lagen (2002:102) om allmännyttiga bostadsföretag,
13. lag om ändring i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse,
14. lag om ändring i lagen (2004:575) om europabolag.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Johan Danelius

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Regeringsrådet Lars Wennerström anför:

Förslaget till lag om ändring i jordabalken

Enligt 2 kap. 9 a § i nuvarande aktiebolagslag (1975:1385) gäller att ett bolags avtal om s.k. uppskjuten apport skall underställas bolagsstämman för godkännande och i 9 b § föreskrivs vidare att ett sådant avtal är utan verkan om det inte godkänns av bolagsstämman inom den tid som anges i lagen. Mot bakgrund härav föreskrivs också i 20 kap. 6 § jordabalken att en ansökan om lagfart skall avslås om bolagsstämman har beslutat att i fall som avses i 2 kap. 9 a § aktiebolagslagen inte godkänna förvärvet eller inte har godkänt förvärvet i rätt tid. I 20 kap. 7 § jordabalken finns vidare bestämmelser rörande vilandeförklaring när fråga är om förvärv vid uppskjuten apport som är beroende av bolagsstämmans godkännande.

Med hänsyn till att ogiltighetssanktionen i 2 kap. 9 b § i gällande aktiebolagslag utmönstrats i den nya aktiebolagslagen (2005:551) har även aktiebolagslagens bestämmelser om uppskjuten apport i lämnat lagförslag till ändring i jordabalken utmönstrats från punkten 9 i 20 kap. 6 § och punkten 15 i 20 kap. 7 § jordabalken. I författningss kommentaren till de föreslagna ändringarna i jordabalken har angetts att eftersom den nya aktiebolagslagen saknar bestämmelser om rättsverkan i form av en ogiltighetssanktion för det fall bolagsstämman godkännande saknas kommer ett avtal om uppskjuten apport framöver att vara giltigt även om bestämmelserna om stämman godkännande av apportavtalet inte har följts. Det har därför ansetts att det förhållandet att bolagsstämman inte har godkänt avtalet då inte heller bör utgöra grund för att avslå en lagfartsansökan.

En sådan slutsats, som närmast synes bygga på att kravet på bolagsstämman godkännande endast skall ses som en ordningsföreskrift, är inte korrekt.

Bestämmelserna om dold eller s.k. uppskjuten apport har tillkommit till följd av en implementering av artikel 11 i andra bolagsdirektivet (77/91/EEG) som ålägger medlemsstaterna att reglera denna form av apport i sina aktiebolagslagar. Dess syfte är att hindra att reglerna om apportbildning kringgås genom att i första hand bolagets stiftare tecknar aktier i bolaget och betalar dessa kontant, varefter bolaget förvärvar egendom av stiftarna utan att förvärvet granskas och beslutas av bolagsstämman. Bestämmelserna i detta avseende har därför i såväl direktivet som den svenska aktiebolagslagen - både i nu gällande och i den nya aktiebolagslagen som träder i kraft den 1 januari 2006 - utformats så att det uppställs ett direkt krav på bolagsstämman godkännande för att avtal om s.k. uppskjuten apport skall bli gällande. Stämman godkännande är också även efter den 1 januari 2006 en förutsättning för att ett förvärv genom uppskjuten apport

skall kunna registreras (se 1 kap. 5 § aktiebolagsförordningen /2005:559/).

En bestämmelse som motsvarade ogiltighetssanktionen i 2 kap. 9 b § i nu gällande aktiebolagslag fanns ursprungligen också med i Aktiebolagskommitténs förslag till ny aktiebolagslag (SOU 1997:22, s. 48 och SOU 2001:1 s. 39). I samband med det fortsatta lagstiftningsarbetet anfördes dock att en ogiltighetssanktion var alltför långtgående. Inte minst för tredje man kunde det leda till otillfredsställande konsekvenser om prestationerna enligt ett avtal som bolaget hade ingått skulle gå åter till följd av en i efterhand konstaterad ogiltighet (prop. 2004/05:85 s. 246). Ogiltighetssanktionen i 2 kap. 9 b § aktiebolagslagen (1975:1385) har därför utmönstrats i den nya aktiebolagslag som träder i kraft den 1 januari 2006. Detta innebär dock inte i sig i något avseende att avsteg i denna lag görs från kravet på bolagsstämmans godkännande som förutsättning för att avtalet skall kunna göras gällande och för att en registrering av den uppskjutna apporten skall kunna ske. Det förhållande att den nya aktiebolagslagen, lika lite som det andra bolagsdirektivet, föreskriver någon särskild sanktion för det fall att bestämmelsen om bolagsstämmans godkännande åsidosatts innebär dock till skillnad mot nu gällande ordning att ordinarie civilrättsliga sanktioner får tillämpas (jfr NJA 1963 s. 105 som avsåg skadeståndsskyldighet i anledning av att ett avtal om anställning i ett colombianskt företag inte kom till stånd till följd av att det godkännande från bolagsstämman som erfordrades enligt colombiansk lag ej erhöles). Även det förhållandet att ett avtal om förvärv av egendom genom uppskjuten apport medfört senare köp, försäljningar, förvärv av verksamheter och i övrigt påverkat rättigheter som tillkommer tredje man i god tro kan medföra att ett krav på ogiltighet av avtalet kan påverka och skada tredje mans berättigade intressen så gravt att det framstår som uppenbart oproportionerligt. (Jfr EG-domstolens dom den 23 mars 2000 i mål C-373/97,

Dionysios Diamantis mot Elliniko Dimosio och Organismos Oikonomikis Ansasygkrotisis Epicheiriseon AE (OAE), punkt 40 och 43, REG 2000 s. I-1705, som bl.a. behandlade verkan av den möjlighet som tidigare fanns i grekisk lagstiftning att under vissa förutsättningar ersätta bolagsstämmans beslut om ökning av aktiekapitalet med ett administrativt förvaltningsbeslut av behörig myndighet; se även de bestämmelser som finns i jordabalken om verkan av god tro vid bl.a. överlåtelse av fastighet och upplåtelse av panträtt i sådan egendom.)

Det förhållandet att ogiltighetssanktionen i den nya aktiebolagslagen utmönstrats i fråga om avtal där bestämmelserna om stämmans godkännande inte följts innebär således inte i sig att dessa avtal blir bindande utan endast att avtalet i så fall ändå kan få vissa rättsverkningar. Alltjämt är således, som nämnts ovan, bolagsstämmans beslut om godkännande ett krav för att den uppskjutna apporten skall kunna registreras. Bestämmelserna om uppskjuten apport såväl i andra bolagsdirektivet som den nya aktiebolagslagen är också, som påtalats ovan, utformade som ett direkt villkor för att ett avtal om uppskjuten apport skall bli gällande. Det framstår också som uppenbart att det av bolagsstämmans vägran att godkänna avtalet följer att bolaget inte kräver fullgörelse. Inte heller torde bolaget i denna situation kunna förpliktas att fullgöra avtalet. Motsvarande får anses gälla när beslut om godkännande inte föreligger inom föreskriven tid. Detta innebär att även för det fall hänvisningen till bestämmelserna om uppskjuten apport utmönstrats såsom särskild grund för att avslå en lagfartsansökan när bolagsstämmans godkännande saknas kommer alltjämt grund för avslag i ett sådant fall att föreligga enligt den allmänna bestämmelsen i 20 kap. 6 § punkten 10 jordabalken om det av handlingarna i lagfartsärendet framgår att fråga är om avtal om s.k. uppskjuten apport i form av fast egendom som inte kan göras gällande på grund av avsaknaden av bolagsstämmans godkännande. Vad nu sagts gäller även mutatis mutandis när fråga upp-

kommer om vilandeförklaring av en lagfartsansökan i avvaktan på att villkoret om stämmans godkännande uppfylls. För att undvika de missförstånd som kan uppstå rörande betydelsen av bolagsstämmans godkännande av avtal om förvärv genom uppskjuten apport för det fall hänvisningarna i 20 kap. 6 och 7 §§ jordabalken utmönstras avstyrker jag dock att så sker och förordar därför att berörda bestämmelser endast ändras så att det medför en anpassning till paragrafindelningen i den nya aktiebolagslagen.

Vad gäller övriga lagförslag har jag ingen erinran.